



Fragment d'«El Corpus de Sang» del pintor Antoni Estruch. A la dreta, retrat de Pau Claris ■ AVUI

La revista 'Sàpiens' treu a la llum la carta d'un mariscal francès que dóna per fet que el president de la Generalitat va ser emmetzinat

Pau Claris va morir per enverinament

Ignasi Aragay
BARCELONA

Estudiosos com John H. Elliott i Josep Sanabre ja consideraven plausible la mort per enverinament del president de la Diputació del General, Pau Claris, el 27 de febrer del 1641, durant la Guerra dels Segadors. La seva actuació política, enfrontada al monarca castellà Felip IV i al seu primer ministre, el comte duc d'Olivares, l'havia convertit en un personatge a eliminar. La sobtada desaparició, i alguns indicis, ja havien fet planar la sospita. Ara, però, un carta d'època localitzada al ministeri d'Afers Exteriors francès pel professor de la Universitat de Perpinyà Joan Peytaví referma el que passa a ser més que una hipòtesi.

Aquest document és la base de l'informe que es publica al número que avui surt al carrer de la revista d'història *Sàpiens*, en un article de la periodista Silvia Marimon, que ha estat as-

S'havia convertit en obstacle per a la reintegració de Catalunya a la monarquia hispànica

essorada per l'especialista Antoni Simon, catedràtic d'història moderna a la Universitat Autònoma de Barcelona.

La missiva en qüestió està firmada pel mariscal francès Roger de Bossost, baró d'Espenan, que havia negociat la col·laboració francesa amb els catalans, negociació que al capdavant havia fet possible l'estrepitosa derrota de l'exèrcit castellà a Montjuïc el 26 de gener de 1641, malgrat la seva superioritat numèrica. Està datada el 3 de març i adreçada al compatriota Bernard du Plessis Besançon. Bossost li diu: "Vous apprendez la mauvaise nouvelle du Sr. Pot Claris, que on a empoisonné par un lavament, on le tient pour mort".

Enemic de Madrid

Antoni Simon apunta que "la cort de Madrid considerava que Pau Claris era un obstacle per aconseguir" la reintegració del Principat a la monarquia hispànica: "Sense ell, el camí per arri-

bar a un acord era més fàcil", sentència Simon, que també creu versemblant l'assassinat per enverinament, ja que "una execució hauria incrementat l'odi al rei castellà i el seu retorn a Catalunya hauria estat clarament més complicat".

Sàpiens aporta una segona carta, en aquest cas trobada pels historiadors Antoni Muñoz i Josep Catà, a l'arxiu de Simancas (Valladolid), que dóna més pistes del probable enverinament. En aquesta, la duquesa de Caradona explica al marquès de Los Vélez que Claris havia quedat sense parla i que, abans d'expirar, es va haver de confessar "por señas", ja que no podia moure la llengua. D'altra banda, segons la versió oficial de la seva mort, "havia patit no sols treball excessiu en lo cos però encara increhibles passions y afflictions de ànimo".

Segons la directora del servei d'urgències de l'Hospital de Sabadell, Maria Luisa Iglesias, tant pels

síntomes descrits com per l'època, la mort de Claris podria relacionar-se amb l'aigua tofana, una barreja d'arsènic i herbes força emprada als segles XVII i XVIII.

Veri insípid i inodor

"Transparent, insípid i inodora, es barrejava amb el cafè, la xocolata o l'amaniada. Cinc o sis gotes eren suficients per acabar amb la salut d'algú. Els efectes eren devastadors. La víctima perdia la gana, tenia set, sensació de fatiga, depressió profunda, patia paràlisi parcial i es consumia inexorablement", escriu Silvia Marimon. L'arsènic, a més, era fàcil de trobar, no gaire car i indetectable pels metges.

L'evidència de la carta no podrà ser mai contrastada amb anàlisis clíniques de les restes de Pau Claris, ja que les despulles del president de la Generalitat van desaparèixer amb l'enderroc, el 1888, de l'església barcelonina de Sant Joan de Jerusalem on havia estat sepultat el cos. ■

Tarragona busca nous jaciments arqueològics

Oriol Margalef
REUS

L'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) van anunciar ahir una campanya de "prospeccions intensives" a les comarques del Tarragonès, l'Alt i el Baix Camp per trobar nous jaciments datats a l'Antiguitat. Les dues institucions col·laboren en un projecte a quatre anys que consisteix a estudiar la transformació del paisatge de l'Ager Tarraconensis (a la dreta del riu Francolí) entre el 500 aC i el 700 dC, fruit de l'activitat humana.

Actualment hi ha documentats en aquesta zona 119 jaciments arqueològics, i si bé alguns han estat objecte d'estudi en profunditat, com la vila romana de Centelles (Constantí), la majoria no s'han excavat encara. En el primer any del projecte, els investigadors han elaborat un mapa que situa tots aquests jaciments arqueològics, i que revela grans "espais buits" entre diferents conjunts de vestigis. "A partir d'ara farem diverses prospeccions intensives en aquests espais per saber si hi ha jaciments arqueològics que no s'han detectat", va explicar ahir el director de l'ICAC, Josep Guitart. ■

Tàpies presenta els vuit volums del seu catàleg raonat

Redacció
BARCELONA

Amb motiu de la publicació a principis d'any del vuitè volum del catàleg raonat d'Antoni Tàpies, l'Ateneu Barcelonès va acollir ahir l'acte de presentació oficial dels vuit toms que conformen aquest monumental catàleg. L'obra, a càrrec de la historiadora de l'art Anna Agustí i publicada per la Fundació Tàpies i Edicions La Polígrafa, ha comportat més de tres dècades d'elaboració i, de moment, culmina amb el vuitè volum, que abraça l'obra original de Tàpies en el període 1998-2004.

El mateix artista va impulsar en el seu moment la realització d'aquest catàleg raonat, una eina fonamental per als estudiosos i per al control de l'obra d'un artista. El primer volum es va publicar el 1988. ■